

پرسش و تمرین درس چهارم (صفحه ۳۳)

۱. فعل مضارع چه هنگام مرفوع است؟
 - وقتی خالی از ناصب و جازم باشد.
۲. علایم رفع و نصب مضارع در اصل چه حرکتی است؟
 - پاسخ در کتاب موجود می‌باشد
۳. در چه صیغه‌هایی «نون» نیابت از ضمه می‌کند؟
 - ۲، ۳، ۵، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱
۴. ضمه مقدر، علامت رفع چه افعالی است؟ مثال بزنید.
 - افعال ناقص در ۱، ۴، ۷، ۱۳، ۱۴ یخشی - یدعو
۵. فتحه مقدر، علامت نصب چه افعالی است؟ مثال بزنید.
 - ناقصی که به الف (ی) ختم شود.
۶. عوامل نصب مضارع چند دسته‌اند؟
 - ناصب بالذات
 - ناصب به آن مقدر
۷. حروف ناصب به آن مقدر را با ذکر دو مثال نام ببرید.
 - فاء: اُدْرَسُ فَتَنْجَحَ
 - لام: لِيَسْمَعَ
 - حتی: حَتَّى يَعْمَلَ
 - واو
 - أو
۸. علامت رفع را در فعل‌های مضارع ذیل تعیین کنید.
 - يَنْصُرُ: ُ
 - تَفْعَلِينَ: نَ
 - تَفْعَلَانِ: نِ
 - تَذْهَبُونَ: نَ
 - تَرْمِي: تَقْدِيرِي
 - اَدْعُو: تَقْدِيرِي
 - تُنْفِقُونَ: نَ
 - اَتَوَكَّلُ: ُ

- يَخْشَى: ضمه مقدر
- يَا كُلَّيْنِ: ن
- تُجَاهِدُونَ: ن
- نُزِّلُ: ضمه
- تَرْضَى: ضمه مقدر
- تَدْعُو: ضمه مقدر

۹. علامت نصب را در فعل های ذیل تعیین کنید.

- أَنْ تَصُومُوا: حذف نون
- لَنْ يَسُودَ: فتحه
- لَنْ تَذْهَبَا: حذف نون
- أَنْ تَذْهَبِي: حذف نون
- لَنْ أَحْشَى: تقدیری
- لَنْ أَكَلَّمَ: فتحه
- لَنْ يَزْمِي: فتحه ظاهر
- لَنْ يَدْعُو: - فتحه ظاهر
- كَيْ أَدْرُسَ: فتحه
- لَنْ يَرْضَى: فتحه مقدور
- كَيْ تَنْجَحُوا: حذف نون

۱۰. افعال مضارعی که ذیل آنها خط کشیده شده، آیا مرفوع اند یا منصوب؟ علامت رفع و یا نصب

را مشخص کرده و عامل نصب را تعیین کنید.

(۱) قرآن کریم: إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ.

- نَعْبُدُ: مرفوع با ضمه
- نَسْتَعِينُ: مرفوع با ضمه (صیغه ۱۴)

(٢) قرآن كريم: يَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ.

• يَعْلَمُ: ضمه

• تُسْرُونَ: مرفوع با نون

• تُعْلِنُونَ: مرفوع با نون

(٣) قرآن كريم: لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ.

• تَظْلِمُونَ: مرفوع با نون

• تُظْلَمُونَ: مرفوع با نون

(٤) قرآن كريم: لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّىٰ تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ.

• تَنَالُوا: منصوب حذف نون

• تُنْفِقُوا: منصوب حذف نون

• تُحِبُّونَ: مرفوع با نون

(٥) قرآن كريم: سَيَذَكَّرُ مَنْ يَخْشَىٰ وَيَتَجَنَّبُهَا الَّذِي يَصَلَىٰ النَّارَ الْكُبْرَىٰ.

• سَيَذَكَّرُ: مرفوع با ضمه

• يَخْشَىٰ: مرفوع تقديرى

• وَيَتَجَنَّبُهَا: مرفوع با ضمه

• يَصَلَىٰ: مرفوع تقديرى

(٦) قرآن كريم: يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ.

• يُؤْتِي: مرفوع تقديرى

• يَشَاءُ: مرفوع با ضمه

(٧) قرآن كريم: إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا وَأَكِيدُ كَيْدًا.

• يَكِيدُونَ: مرفوع با نون

• وَأَكِيدُ: مرفوع با ضمه